

Standardy kształcenia dla kierunku studiów:**Psychologia****JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE****I. WYMAGANIA OGÓLNE**

Jednolite studia magisterskie trwają nie krócej niż 10 semestrów. Liczba godzin zajęć nie powinna być mniejsza niż 2700. Liczba punktów ECTS (European Credit Transfer System) nie powinna być mniejsza niż 300.

II. KWALIFIKACJE ABSOLWENTA

Absolwent powinien posiadać wiedzę i umiejętności w zakresie metodologicznym, etycznym, teoretycznym i aplikacyjnym psychologii. Powinien wykazać się gruntowną znajomością metodologicznych podstaw diagnostyki psychologicznej, a w szczególności umieć kompetentnie korzystać z gotowych narzędzi diagnostycznych oraz samodzielnie konstruować nowe narzędzia poprawne pod względem psychometrycznym. Absolwent powinien posiadać umiejętność projektowania, realizowania i ewaluacji działań o charakterze aplikacyjnym. Posiadać kompetencje metodologiczne oraz gruntowną znajomość teorii opisujących i wyjaśniających zachowanie człowieka. Absolwent powinien być przygotowany do pełnienia różnych ról społecznych i podejmowania pracy w różnych zawodach. Absolwent powinien znać język obcy na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz umieć posługiwać się językiem specjalistycznym w zakresie psychologii. Absolwent powinien mieć wpojone nawyki ustawicznego kształcenia oraz być przygotowany do podejmowania wyzwań badawczych i podjęcia studiów trzeciego stopnia (doktoranckich).

III. RAMOWE TREŚCI KSZTAŁCENIA**1. GRUPY TREŚCI KSZTAŁCENIA, MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH ORAZ MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW ECTS**

	godziny	ECTS
A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH	270	36
B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH	600	76
Razem	870	112

2. SKŁADNIKI TREŚCI KSZTAŁCENIA W GRUPACH, MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH ORAZ MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW ECTS

	godziny	ECTS
A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH Treści kształcenia w zakresie:	270	36
1. Filozofii z elementami logiki	45	
2. Biologicznych podstaw zachowań	45	
3. Wprowadzenia do psychologii i historii myśli psychologicznej	60	
4. Metodologii badań psychologicznych i statystyki	90	
5. Etyki zawodu psychologa	30	
B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH Treści kształcenia w zakresie:	600	76
1. Procesów poznawczych		
2. Emocji i motywacji		
3. Osobowości		
4. Psychologii różnic indywidualnych		
5. Psychologii społecznej		
6. Psychologii rozwoju człowieka w cyklu życia		
7. Psychometrii		
8. Diagnozy psychologicznej		
9. Pomocy psychologicznej		
10. Psychopatologii		

3. TREŚCI I EFEKTY KSZTAŁCENIA

A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH

1. Kształcenie w zakresie filozofii z elementami logiki

Treści kształcenia: Filozofia. Pojęcia prawdy. Zagadnienia źródła poznania. Zagadnienia granic poznania. Spór o uniwersalia. Metafizyczny realizm a metafizyczny idealizm. Zagadnienie duszy i ciała: dualizm skrajny, dualizm umiarkowany, materializm i spirytualizm. Zagadnienie stosunku zjawisk psychicznych do zjawisk fizycznych: interakcjonizm, paralelizm, okazjonalizm, epifenomenalizm, fizykalizm, behawioryzm, superweniencja i funkcjonalizm. Determinizm, indeterminizm i finalizm. Logika. Podstawowe pojęcia rachunku zbiorów: relacje między zbiorami, działania na zbiorach, relacje i funkcje. Definicje i błędy definiowania. Klasyfikacja, systematyzacja i typologia. Elementy klasycznego rachunku zdań: składnia, semantyka, metoda zerojedynkowa, system aksjomatyczny. Elementy klasycznego rachunku predykatów: kwantyfikatorowe schematy zdań języka naturalnego, wybrane tezy. Pojęcie wynikania. Klasyfikacja rozumowań. Wnioskowania dedukcyjne. Wnioskowania przez analogię. Indukcja enumeracyjna i indukcja eliminacyjna. Wnioskowania konwersacyjne i implikatury.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: posługiwanie się podstawowym filozoficznym aparatem pojęciowym – w tym używanym w literaturze psychologicznej; samodzielnego analizowania tekstów kultury oraz osadzania ich w szerszym kontekście filozoficznym; krytycznej oceny argumentacji i stanowisk teoretycznych; korzystania z podstawowych narzędzi formalnych w celu oceny poprawności definicji, klasyfikacji i rozumowań.

2. Kształcenie w zakresie biologicznych podstaw zachowań

Treści kształcenia: Ewolucja biologiczna, rozwój teorii i dane empiryczne. Człowiek w systematyce zwierząt, kręgowców, ssaków, naczelnych. Socjobiologiczna synteza

ewolucji biologicznej. Porównawcza neuroanatomia bezkręgowców i kręgowców. Ewolucja układu nerwowego – neuron, przewodnictwo, narządy zmysłów, elementy neuroanatomii człowieka. Procesy sensoryczne. Procesy motoryczne. Napęd zachowania. Wyższe czynności nerwowe. Pola korowe pierwotne i asocjacyjne. Pamięć. Warunkowanie klasyczne i sprawcze. Współczesne metody badania mózgu. Uszkodzenia mózgu. Czynności korowe. Podstawy genetyki molekularnej i populacyjnej. Genetyka zachowania. Pojęcia gatunku, rasy, szczepu. Biologiczne koncepcje człowieka.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: krytycznej analizy tekstów naukowych dotyczących biologicznych podstaw zachowania się człowieka; właściwego i krytycznego traktowania danych dotyczących biologicznej sfery życia psychicznego człowieka; samokształcenia w wybranych obszarach neurobiologii.

3. Kształcenie w zakresie wprowadzenia do psychologii i historii myśli psychologicznej

Treści kształcenia: Podstawowe rozróżnienie: to, co konieczne (domena przyrodoznawstwa) i to, co mogłoby być inne (domena nauk o człowieku). Współczesna definicja psychologii – nauka o zachowaniu i leżących u jego podłoża procesach psychicznych. Etymologia słowa psychologia: nauka o duszy. Pochodzenie nazwy psychologia. Teorie duszy w starożytnej Grecji przed Arystotelesem. Polemika Arystotelesa z tymi teoriami i jego entelechijna teoria duszy substancjalnej. Rewolucja naukowa w psychologii w sensie kuhnowskim. Przełom metodologiczny w psychologii jako wyznacznik jej naukowości. Psychologia W. Wundta jako nauka o samoświadomej psychice. Doświadczenie prywatne (osobiste) i doświadczenie publiczne. Psychologia eksperymentalna i nieeksperymentalna psychologia historyczno-kulturowa. Psychologia jako nauka o nieświadomej świadomości: psychoanaliza (S. Freud) i psychologia analityczna (C. G. Jung). Psychologia w życiu człowieka. Psychologia behawiorystyczna (J. Watson) – od psychologii zwierząt do psychologii człowieka. Problematyczna samoświadomość i nieświadoma świadomość. Funkcjonalizm – zastosowania psychologii w praktyce. Psychologia humanistyczna (A. Maslow): nauka z pogranicza czy filozofia życia?, reakcja na ograniczenia psychoanalizy i behawioryzmu, wykraczanie psychologii poza ustanowione przez siebie granice. Psychologia poznawcza: rewolucja czy ewolucja w psychologii? Problem paradygmatu poznawczego w psychologii. Psychologia polska czy psychologia w Polsce? – narodziny i rozwój rodzimej myśli psychologicznej na przełomie XIX i XX stulecia w kontekście osobliwej sytuacji politycznej.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: dostrzegania, rozumienia i ustosunkowania się do problemów życia człowieka.

4. Kształcenie w zakresie metodologii badań psychologicznych i statystyki

Treści kształcenia: Cele nauczania metodologii. Cechy poznania naukowego, zasada racjonalności, schematy sprawdzania: pozytywny (konfirmacjonizm) i negatywny (falsyfikacjonizm). Poznanie psychologiczne jako poznanie naukowe. Psychologia jako nauka empiryczna, etapy badania naukowego (psychologicznego). Zmienne. Interakcje zmiennych. Operacjonalizacja zmiennych. Problemy i hipotezy badawcze. Model eksperymentalny: jedno-jednozmiennowy i wiele-jednozmiennowy. Zasada randomizacji. Pojęcie kontroli zmiennych niezależnych. Wariancja wyjaśniona versus wariancja błędu. Podstawowe plany eksperymentalne i quasi-eksperymentalne. Rola pretestu zmiennej zależnej. Ocena dynamiki zmiany: trafność wewnętrzna i trafność zewnętrzna, czynniki uszkadzające trafność planów eksperymentalnych i quasi-eksperymentalnych. Model ex post facto. Model regresji liniowej: odmiana jedno-jednozmiennowa i odmiana jedno-wielozmiennowa, strategie budowy modelu, zmienne jakościowe i ich interakcje w modelu regresji liniowej, interpretacja geometryczna modelu. Interakcja psycholog-osoba uczestnicząca w badaniu jako źródło artefaktów – oczekiwania interpersonalne badacza (R. Rosenthal), lęk przed oceną (M. J.

Rosenberg), status motywacyjny osoby uczestniczącej w badaniu. Wskazówki sugerujące hipotezę (M. T. Ornea). Etyczne problemy badań naukowych. Świadomość metodologiczna. Praktyka społeczna a psychologia. Zasady sporządzania raportu z badań empirycznych i zasady sporządzania bibliografii. Pomiar w psychologii. Grupowanie danych, sposoby graficznego przedstawiania danych. Opis statystyczny jednej zmiennej. Rozkłady zmiennych losowych. Korelacja i regresja. Korelacja zmiennych porządkowych i nominalnych. Próba jako reprezentacja populacji. Etapy wnioskowania statystycznego. Założenia niektórych testów statystycznych. Testy dla danych interwałowych i ilorazowych. Testy dla danych porządkowych i nominalnych. Statystyczne podstawy analizy wariancji: jednoczynnikowej i dwuczynnikowej, testy wielokrotnych porównań, wskaźniki wielkości efektu eksperymentalnego, analiza efektów prostych. Statystyczne podstawy wielokrotnej regresji liniowej.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: zrozumienia literatury psychologicznej i oceny poprawności metodologicznej prezentowanych w niej badań empirycznych; projektowania i samodzielnego przeprowadzania badań empirycznych oraz opracowywania ich wyników; stosowania pakietów statystycznych.

5. Kształcenie w zakresie etyki zawodu psychologa

Treści kształcenia: Psycholog – zawód zaufania publicznego. Naczelne wartości zawodu psychologa. Autonomia, podmiotowość, prawo do prywatności, integralność i poufność jako podstawowe zasady relacji psychologa z klientem. Zachowanie tajemnicy zawodowej i ograniczenia tego wymogu w różnych profesjonalnych zadaniach psychologa. Uzyskiwanie świadomej zgody, zawieranie kontraktu, informacja zwrotna o uzyskanych wynikach – obowiązki podmiotowego traktowania odbiorcy usług psychologicznych. Specyfika realizacji zasad etycznych w diagnostyce psychologicznej, udzielaniu pomocy psychologicznej (zwłaszcza psychoterapii), w badaniach naukowych. Niebezpieczeństwa wykorzystywania wiedzy psychologicznej i psychologów w reklamie, kontaktach z mediami, propagandzie.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: dostrzegania i identyfikowania dylematów etycznych związanych z praktyką psychologiczną; stosowania zabezpieczeń chroniących przed naruszeniem podstawowych zasad zawodu.

B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH

1. Kształcenie w zakresie procesów poznawczych

Treści kształcenia: Procesy spostrzegania: podejście konstruktywistyczne i ekologiczne, spostrzeganie jako proces wyodrębniania cech „z dołu do góry” i uwarunkowany schematami poznawczymi „z góry na dół”. Rozpoznawanie struktur i kategoryzacja percepcyjna: komputerowe modele rozpoznawania przedmiotów, prototypowy i egzemplarzowy model kategoryzacji percepcyjnej. Wyobraźniowa i pojęciowa reprezentacja rzeczywistości: pojęcie obrazu umysłowego i tworzenie się obrazów wyobraźniowych. Kształtowanie się pojęć w kategoryzacyjnej przestrzeni semantycznej. Uczenie się i pamięć: procesy uczenia się jako kształtowanie struktury poznawczej, sieciowe modele pamięci, wsteczne kształtowanie pamięci. Myślenie i rozumowanie: schemat pragmatyczny w rozumowaniu dedukcyjnym, indukcyjnym i wnioskowaniu przez analogię, myślenie przyczynowo-skutkowe w rozumowaniu. Uwaga jako mechanizm selekcji informacji: procesy automatyczne, kontrolowane, uwaga świadoma, uczenie się i praktyka w automatyzowaniu czynności. Procesy decyzyjne: algorytmiczne i heurystyczne strategie wyboru, racjonalność decyzji, sytuacyjne i osobowościowe determinanty podejmowania decyzji ryzykownych. Język i komunikacja: mowa i rozumienie w procesie komunikacji, pozawerbalne sygnały percepcyjne w rozumieniu wypowiedzi słownych. Poznawcza psychologia stosowana – znaczenie mechanizmów spostrzegania, uczenia się, pamięci, kategoryzacji, myślenia i wnioskowania oraz procesów decyzyjnych w tworzeniu strategii marketingowych w dziedzinie gospodarczej i politycznej oraz w zarządzaniu organizacją.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: poczucia krytycyzmu w doświadczaniu i rozumieniu otaczającej rzeczywistości – złożonych procesów poznawczych; stosowania pojęć psychologii poznawczej do analizy zjawisk typowo klasyfikowanych do dziedzin pozapoznawczych, takich jak psychologia społeczna, polityczna i ekonomiczna.

2. Kształcenie w zakresie emocji i motywacji

Treści kształcenia: Mechanizmy wzbudzania emocji – aspekt psychologiczny i biologiczny. Integracja obu podejść – systemy: neuronalny, sensomotoryczny, motywacyjny i poznawczy. Emocje wzbudzane w sposób uświadamiany i nieuświadamiany przez podmiot. Różnice między poszczególnymi stanami afektywnymi: nastrój, emocje, afekt, pobudzenie. Zaburzenia emocjonalne. Emocje podstawowe i pochodne. Problem powstawania emocji pochodnych. Ekspresja emocji. Twarz w ekspresji emocji. Kulturowe aspekty ekspresji emocji. Relacje emocji z poznaniem i zachowaniem. Pierwotność emocji versus poznania. Współzależność emocji i poznania. Automatyczna i podmiotowa regulacja emocji i nastroju. Klasyczne teorie emocji. Poznawcze teorie emocji. Podstawowe podejścia do motywacji (etologiczne, psychodynamiczne, behawiorystyczne, poznawcze, humanistyczne, topologiczne). Mechanizmy leżące u podstaw motywacji. Procesy afektywne jako mechanizm motywacyjny. Procesy poznawcze jako mechanizm motywacyjny. Motywacja w przebiegu zachowania: uruchomienie zachowania, podtrzymanie aktywności, zaniechanie versus zakończenie działania. Motywacja wewnętrzna i zewnętrzna. Czynniki osłabiające motywację wewnętrzną. Motywacja osiągnięć. Rozwojowe i kulturowe aspekty motywacji osiągnięć. Motywacje związane z obrazem własnej osoby. Motywacje samoaktualizacji i samorozwoju. Przywracanie i zaburzanie istniejącej równowagi. Motywacja zadaniowa. Plany działania. Perspektywa czasowa w procesach motywacyjnych. Motywacje symultaniczne i hierarchiczne. Konflikty motywacyjne. Inni ludzie w procesach motywacyjnych.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia i wyjaśniania procesów powstawania emocji; wykorzystania wiedzy z zakresu psychologii emocji do optymalizowania funkcjonowania człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem związków: emocje-poznanie; odróżniania emocji spontanicznych od udawanych; rozumienia i wyjaśniania procesów motywacyjnych; kształtowania motywacji osiągnięć; wykorzystywania wiedzy na temat związków motywacji z optymalizacją funkcjonowania jednostek i grup.

3. Kształcenie w zakresie osobowości

Treści kształcenia: Specyfika nauki o osobowości i sposoby jej uprawiania – teoria a badania: kliniczne, korelacyjne i eksperymentalne. Rola założeń metasystemowych. Kryteria porównywania teorii – aplikacja wiedzy o osobowości. Znaczenie założeń o roli nieświadomości – koncepcje psychodynamiczne: determinizm, konflikt, nieświadomość. Rola popędów i źródła lęku. Geneza osobowości, znaczenie wczesnych relacji interpersonalnych. Obronne i autonomiczne funkcje ego. Konflikty i przystosowanie – potrzeby i cele. Teorie socjobiologiczne: założenia, biologiczne podstawy osobowości. Wyjaśnianie zachowań na podstawie instynktu, adaptacyjne znaczenie kultury, inspiracje i kontrowersje. Podejście humanistyczne (specyfika badań idiograficznych), poziomy motywacji (potrzeby podstawowe i motyw samoaktualizacji), świadomość, wartościowanie, rozwój osobowości dojrzałej. Teorie fenomenologiczno-egzystencjalne i narracyjne: koncepcja człowieka, wartościowanie zdarzeń i konstruowanie tożsamości. Teoria cech: hierarchiczny model osobowości, biologiczne podłoże cech, cechy a zdrowie fizyczne i psychiczne. Teorie czynnikowe – 5-czynnikowy model osobowości oraz badania leksykalne nad „wielką piątką”: uniwersalność modelu, implikacje i kontrowersje. Teorie uczenia się i społeczno-kognitywne: konflikt i natura emocji, modelowanie i przekonanie o własnej skuteczności, motywacja, mechanizmy autoregulacji. Kognitywne zmienne

osobowościowe, teoria „oczekiwanie i wartość”. Teorie poznawcze: założenia, konstrukty osobiste, procesy poznawcze i mechanizmy regulacji zachowania, osobowość jako system informacji. Struktury poznawcze – poznawcza teoria Ja: inspiracje, złożoność i funkcje systemu Ja, samowiedza i samoocena, autoregulacja, motywy organizujące koncepcję siebie. Poznawcze możliwości i ograniczenia teorii: alternatywne opisy osobowości, wyjaśnienia motywacji i genezy zjawisk patologicznych, stałość i zmienność osobowości, kontrowersje i integracja nauki o osobowości – badawcze i kliniczne implikacje.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: krytycznego posługiwania się teorią w opisie i interpretacji zjawisk życia psychicznego; formułowania problemów oraz różnicowania różnych podejść – badawczych, terapeutycznych i pedagogicznych.

4. Kształcenie w zakresie psychologii różnic indywidualnych

Treści kształcenia: Paradygmat psychologii różnic indywidualnych oraz podstawowe kategorie opisowe różnic interindywidualnych – pojęcie, cechy, typu. Zdolności intelektualne – pojęcie oraz psychometryczne koncepcje inteligencji (koncepcje czynnika ogólnego, modele czynników równorzędnych, koncepcja inteligencji wielorakich). Psychometryczny pomiar inteligencji oraz podstawowe problemy diagnozowania zdolności za pomocą standaryzowanych testów – testy „kulturowo niezależne”. Inteligencja w koncepcjach biologicznych oraz psychologii poznawczej. Znaczenie adaptacyjne zdolności intelektualnych. Uwarunkowania inteligencji: rola czynnika genetycznego oraz czynników środowiskowych. Osobowość – pojęcie oraz koncepcje superczynników osobowości: model PEN oraz pięcioczynnikowy model osobowości. Temperament jako składnik osobowości – kryteria definicyjne oraz modele temperamentu dzieci i dorosłych. Inne wymiary osobowości ujmowane z perspektywy psychologii różnic indywidualnych. Adaptacyjna rola cech osobowości. Metody badania osobowości – diagnoza psychometryczna. Diagnozowanie osobowości za pomocą standaryzowanych kwestionariuszy – „kulturowa adaptacja inwentarzy osobowości”. Genetyczne oraz środowiskowe uwarunkowania cech osobowości – badania międzykulturowe. Styl poznawczy – pojęcie oraz charakterystyka wybranych stylów. Funkcje oraz geneza stylu poznawczego – wyznaczniki środowiskowe oraz korelaty osobowościowe. Podstawowe metody stosowane do diagnozy stylu poznawczego.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: stosowania wiedzy dotyczącej adaptacyjnych zdolności intelektualnych, cech osobowości (temperamentu) i stylów poznawczych w psychologii; prowadzenia badań standardowymi metodami diagnostycznymi.

5. Kształcenie w zakresie psychologii społecznej

Treści kształcenia: Podstawowe podejścia teoretyczne w psychologii społecznej: poznawcze, motywacyjne, wynikające z teorii uczenia, ewolucjonistyczne i społeczno-kulturowe. Metody badań psychologii społecznej. Kluczowa rola eksperymentu w psychologii społecznej. Wiedza i sądy o świecie społecznym. Schematy i skrypty. Naiwne i potoczne koncepcje świata i natury ludzkiej. Stereotypy i uprzedzenia. Spostrzeganie siebie i innych. Heurystyki: dostępności, zakotwiczenia, symulacji, reprezentatywności. Zależność sądów społecznych od procesów afektywnych. Tożsamość indywidualna i społeczna. Spostrzeganie siebie i innych. Samoocena i jej rola w regulacji zachowania. Procesy atrybucji. Błędy atrybucyjne. Ukryte Teorie Osobowości. Postawy i wartości. Struktura wartości. Struktura i funkcje postaw. Geneza postaw. Teorie i mechanizmy zmian postaw. Związek postaw z zachowaniem. Wpływ społeczny. Facylitacja i inhibicja. Próżniactwo społeczne. Naśladownictwo, konformizm i posłuszeństwo. Wpływ mniejszości na większość. Mechanizmy i taktyki wywierania wpływu społecznego. Współzależność społeczna i konflikt. Atrakcyjność interpersonalna. Teorie i wyznaczniki atrakcyjności interpersonalnej. Autoprezentacja. Obronne i asertywne taktyki autoprezentacji. Intrapersonalne i interpersonalne

konsekwencje autoprezentacji. Altruizm. Teorie i mechanizmy zachowań prospołecznych. Agresja. Teorie agresji. Wyznaczniki agresji. Grupa społeczna. Struktura i funkcjonowanie grupy. Zadaniowe funkcjonowanie grupy. Komunikowanie się w grupie. Władza i kierowanie ludźmi. Style kierowania. Psychiczne zróżnicowanie płci – fakty a stereotypy. Teorie wyjaśniające zróżnicowanie płci.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: przewidywania i wyjaśniania społecznych zachowań ludzi oraz wykorzystywania wiedzy z zakresu psychologii społecznej do kształtowania społecznego środowiska człowieka; aplikowania wiedzy teoretycznej do konkretnych sytuacji życia codziennego; diagnozowania sytuacji społecznej (poziomu uprzedzeń, konfliktów, agresji, postaw, stereotypów) oraz opracowywania procedur zmierzających do zmiany zaobserwowanego stanu.

6. Kształcenie w zakresie psychologii rozwoju człowieka w cyklu życia

Treści kształcenia: Podstawowe pojęcia, modele i metody badań. Zmienność ludzkiego zachowania a zmiana i rozwój. Rodzaje zmian rozwojowych – zmiany uniwersalne, wspólne, indywidualne. Zegar biologiczny i zegar społeczny. Koncepcje periodyzacji biegu życia człowieka. Dwa podejścia do analizy rozwoju: mechanistyczne i organizmiczne. Modele rozwoju. Rodzaje i klasyfikacja czynników rozwoju. Opis a wyjaśnianie w badaniach nad rozwojem. Podstawowe modele badań: mechanistyczny, organizmiczny, kontekstualny. Strategie prowadzenia badań nad rozwojem. Czynniki uszkadzające trafność badań nad rozwojem. Historia badań nad kontekstem rozwoju człowieka. Wybrane teorie rozwoju psychicznego – prezentacja: podstawowych założeń teoretycznych, wkładu do psychologii rozwoju, ograniczeń i możliwych aplikacji w ramach podstawowych paradygmatów psychologii. Teorie uczenia się: poznawczo-rozwojowe (J. Piaget, L. Kohlberg, L. S. Wygotski), psychodynamiczne (Z. Freud, E. H. Erikson), psychologii humanistycznej. Koncepcja zadań rozwojowych (R. J. Havighurst, D. J. Levinson, U. Bronfenbrenner). Koncepcja społecznego środowiska rozwoju. Charakterystyka rozwoju człowieka w pełnym cyklu życia – analiza: podstawowych obszarów i zadań rozwojowych, osiągnięć rozwojowych, czynników rozwoju pomyślnego, czynników ryzyka w okresie prenatalnym, niemowlęcym, poniemowlęcym, przedszkolnym, szkolnym, wczesnej i późnej adolescencji oraz wczesnej, środkowej i późnej dorosłości.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia wzajemnych związków między przebiegiem rozwoju a kontekstem kulturowo-społecznym; rozumienia prawidłowości rozwoju charakterystycznych dla kolejnych okresów życia człowieka; określania czynników pomyślnych i czynników ryzyka zakłóceń procesu rozwoju; planowania badań nad procesem rozwoju i stosowania metod adekwatnych do poziomu rozwoju osób badanych; wieloaspektowego interpretowania zjawisk w cyklu życia człowieka, to jest refleksyjnego i krytycznego posługiwania się koncepcjami o różnym rodowodzie teoretycznym.

7. Kształcenie w zakresie psychometrii

Treści kształcenia: Test psychologiczny jako narzędzie pozyskiwania danych ilościowych będących podstawą diagnozy psychologicznej (problem obiektywności testu, standaryzacji, trafności, rzetelności i normalizacji). Schemat wnioskowania psychometrycznego. Pojęcie wyniku prawdziwego, wyniku otrzymanego i błędu pomiaru. Model klasyczny Gulliksen'a i jego odmiana statystyczna w wersji Lord'a i Novick'a. Definicja rzetelności. Pojęcie testów równoległych. Rzetelność rozumiana jako stabilność bezwzględna (technika test-retest), jako stabilność względna (technika testów równoległych) oraz jako zgodność wewnętrzna (metoda połówkowa, technika K-R 20 i alfa-Cronbach'a, metoda badania korelacji pozycji testowych z ogólnym wynikiem testu (wzór Spearmana-Browna)). Rzetelność – standardowy błąd pomiaru (konstruowanie przedziałów ufności do porównywania wyników dwóch osób w tym samym teście lub dwóch wyników jednej osoby w podtestach danego testu). Estymacja wyniku prawdziwego. Różne rodzaje trafności: treściowa, kryterialna (diagnostyczna i

prognostyczna), teoretyczna. Współczynnik trafności i jego interpretacja. Obliczanie współczynników trafności treściowej, kryterialnej oraz metody badania trafności teoretycznej. Stronniczość testu i pozycji testowych. Pojęcie normy statystycznej. Typy skal. Skale oparte na rozkładzie prostokątnym (skala centylowa). Skale oparte na rozkładzie normalnym (skala tenowa, stenowa, tetronowa, ilorazów inteligencji). Konstrukcja skal standardowych. Proces normalizacji rozkładu wyników surowych. Zasady zbierania danych normalizacyjnych. Normy ogólne a normy lokalne. Zasady tworzenia i doboru pozycji testowych dla różnego rodzaju testów. Testy budowane w sposób racjonalny i empiryczny. Zasady korzystania z podręczników testowych oraz problemy etyczne związane ze stosowaniem testów. Etyczne standardy stosowania testów (ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów).

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: oceny przydatności określonego testu do diagnozowanego problemu (oceny trafności i rzetelności danej metody); interpretacji wyniku otrzymanego w teście zgodnie ze standardami psychometrycznymi; konstruowania norm o charakterze lokalnym; konstruowania własnych, prostych narzędzi pomiarowych.

8. Kształcenie w zakresie diagnozy psychologicznej

Treści kształcenia: Myślenie potoczne a myślenie diagnostyczne. Opis a wyjaśnianie – rodzaje wyjaśnień (mechaniczne, statystyczne, systemowe). Wykorzystanie teorii systemów dynamicznych. Podstawowe założenia studium przypadku. Celowość działań jako: odniesienie, uzasadnienie, wyjaśnienie – racjonalność działań ludzkich. Doświadczenie autobiografii i jej relacjonowanie jako forma interpretacji psychologicznej. Diagnozowanie jako sytuacja komunikacyjna – taktyki konwersacyjne. Diagnozowanie jako sytuacja społeczna. Sposoby ujmowania procesu diagnozowania w psychologii. Diagnostyka tradycyjna a diagnostyka behawioralna. Personologiczna koncepcja diagnozowania. Zachowania testowe i rzeczywiste (pozatestowe) jako przedmiot interpretacji. Diagnoza a terapia – nihilizm diagnostyczny. Proces diagnozowania i jego etapy. Rodzaje diagnoz. Diagnoza: nozologiczna, funkcjonalna (selekcyjna), wyjaśniająca, interakcyjna (negocjowanie diagnozy), nieinterakcyjna (autonomiczna, w tym aktuarialna i mechaniczna). Dane diagnostyczne. Pomiar w psychologii. Dane ipsatywne i normatywne. Podstawowe typy technik (procedur) wykorzystywanych w diagnozowaniu. Ilościowy i jakościowy opis zachowań. Charakterystyka wskaźników diagnostycznych – sposoby interpretacji. Kryteria poprawności interpretacji. Prognozowanie diagnostyczne i jego formy. Interwencja i jej formy. Selekcja i jej specyfika – strategie decyzyjne. Modyfikacja i jej specyfika. Komunikowanie wyników badania i orzekanie. Etyczne problemy diagnozowania. Problemy związane z komercjalizacją diagnostyki psychologicznej. Integracja danych diagnostycznych. Podstawowe umiejętności diagnozowania: obserwacja, rozmowa, wywiad, badanie procesów poznawczych, techniki kwestionariuszowe, techniki projekcyjne.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: formułowania problemów i pytań diagnostycznych; całościowego traktowania procesu diagnostycznego i dostrzegania konsekwencji wynikających z realizacji poszczególnych etapów; rozumienia konieczności interpretowania oraz integrowania danych pochodzących z różnych źródeł; wykorzystywania danych uzyskanych różnymi technikami i metodami.

9. Kształcenie w zakresie pomocy psychologicznej

Treści kształcenia: Pomoc psychologiczna jako zachowanie prospołeczne. Uwarunkowania profesjonalnych i nieprofesjonalnych zachowań pomocnych – motywy psychologa a oczekiwania osoby potrzebującej pomocy w kontekście pomagania. Relacje pomagania – zaufanie interpersonalne. Wartości i postawy pomagającego. Wymiary relacji pomagania. Etapy pomagania: nawiązanie kontaktu, ustalanie problemów i oczekiwań, kontrakt pomocy psychologicznej, rozwój relacji pomagania, zakończenie relacji. Psychologiczna pomoc a wsparcie społeczne. Spostrzeżenie

przekazów werbalnych i niewerbalnych, słuchanie. Parafrazowanie, klaryfikowanie i sprawdzanie percepcji. Odzwierciedlanie uczuć i treści komunikowanych. Przeszkody w słuchaniu i budowaniu kontaktu. Cele pomocy psychologicznej – wspomaganie rozwoju w różnych sferach życia, psychoedukacja, pomoc dla celów zdrowotnych. Pomoc indywidualna, grupowe formy pomocy. Grupy samopomocy, profesjonalna pomoc psychologiczna. Ogólna charakterystyka różnych rodzajów pomocy psychologicznej – porada, promocja zdrowia, prewencja zaburzeń, interwencja w sytuacjach kryzysowych, psychoterapia, rehabilitacja. Etyczne problemy pomocy psychologicznej. Uwewnętrzzone normy i standardy pomagania – świadomość i wrażliwość etyczna psychologa. Znaczenie kodeksu etyczno-zawodowego psychologa. *Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje:* stosowania metod pomocy psychologicznej; skutecznego pomagania osobom i grupom.

10. Kształcenie w zakresie psychopatologii

Treści kształcenia: Koncepcje normy i patologii a klasyfikacje zaburzeń psychicznych. Psychologia kliniczna a psychopatologia. Podstawy i kryteria klasyfikacji zaburzeń psychicznych w ICD-10 i DSM-IV. Psychopatologia ogólna: zaburzenia prostych i złożonych czynności psychicznych. Klasyfikacje i objawy zaburzeń procesów poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych. Jakościowe i ilościowe zaburzenia świadomości. Psychopatologia szczegółowa: zaburzenia lękowe, zaburzenia somatoformiczne i dysocjalne, zaburzenia nastroju i schizofrenie, zaburzenia osobowości, uzależnienia i zaburzenia na tle seksualnym. Psychopatologia okresu wczesnodziecięcego, adolescencji i późnego okresu dorosłości. Przyczyny powstawania zaburzeń psychicznych: podejście biologiczne, neuronauka i koncepcje psychologiczne. *Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje:* rozróżniania ilościowych i jakościowych zaburzeń procesów psychicznych; posługiwania się różnymi kryteriami klasyfikacji problemów i zaburzeń psychicznych; ustalania bezwzględnej i względnej wartości diagnostycznej różnych symptomów klinicznych; rozpoznawania obrazu klinicznego wyodrębnionego w psychopatologii szczegółowej jednostek klinicznych; stosowania wiedzy z psychopatologii w postępowaniu diagnostycznym i formułowaniu diagnozy różnicowej; stosowania ogólnych kryteriów kierowania do leczenia osób z różnymi zaburzeniami psychicznymi.

IV. PRAKTYKI

Praktyki powinny trwać nie krócej niż 4 tygodnie i powinny być zorganizowane w wymiarze nie krótszym niż 25 godzin tygodniowo.

Zasady i formę odbywania praktyk ustala jednostka uczelni prowadząca kształcenie.

V. INNE WYMAGANIA

1. Programy nauczania powinny przewidywać zajęcia z zakresu wychowania fizycznego – w wymiarze 60 godzin, którym można przypisać do 2 punktów ECTS; języków obcych – w wymiarze 120 godzin, którym należy przypisać 5 punktów ECTS; technologii informacyjnej – w wymiarze 30 godzin, którym należy przypisać 2 punkty ECTS. Treści kształcenia w zakresie technologii informacyjnej: podstawy technik informatycznych, przetwarzanie tekstów, arkusze kalkulacyjne, bazy danych, grafika menedżerska i/lub prezentacyjna, usługi w sieciach informatycznych, pozyskiwanie i przetwarzanie informacji – powinny stanowić co najmniej odpowiednio dobrany podzbiór informacji zawartych w modułach wymaganych do uzyskania Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych (ECDL – European Computer Driving Licence).
2. Programy nauczania powinny zawierać treści poszerzające wiedzę ogólną w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin, którym należy przypisać nie mniej niż 3 punkty ECTS.
3. Kształcenie powinno obejmować wszystkie treści podstawowe oraz wszystkie treści kierunkowe w wymiarze nie mniejszym niż 45 godzin każdy z zakresów kształcenia.

4. Za przygotowanie do egzaminu dyplomowego, w tym także za przygotowanie pracy magisterskiej, student otrzymuje 20 punktów ECTS.

ZALECENIA

Wskazana jest znajomość języka angielskiego w stopniu umożliwiającym samodzielne studiowanie tekstów z zakresu psychologii i dyscyplin pokrewnych.